

پشیلەیهک له ناوهراستی پردێکدا

نیگایهکی هیرمۆنۆتیکی له ماسک

توانا ئەمین

توانا ئەمین

«person» - ماسکە سێتی» ی «masca» - تارمایی» ی لاتینی و پۆسی کۆندا، من ئەمە ی دواییانم وەک مانای پشیلە ی وشە ی ماسک لا پەسەندتره، چون هەموو ماسکەکان خەریکن پۆلی ئیمە دەنوین، ماسک و نکرندی دیوه راستەقینەکی مرۆف نییه، بەلکو شارندنهوهیەتی.. ئەوکاتە ماسک له سەر دهکهیت، دتهوێت بلێیت من، من ئیم، دتهوێت «من» ی یهکەم له هەموو پێوهنده کۆمهلهیه تیهکان فریاد بکەیت، گرنگی ماسک له وهادیه، بهتەنیا ناتوانیت بیکهیتە سەر، ماسک بهرلهوهی پێوستی به کاراکتەریکی جێبهجێکار بێت، پێوستی به بینهریکی دیقته تلییه، وەک تۆرەبوون وایه، ده بێت که سێک هه بێت بئینیت ئەوجا دهتوانی تۆرەبیت، مرۆف هه رگیز به تەنیا ناتوانیت تۆرەبیت.. ئاهاش په یوه ندییهکی دیالکتیکی له نێوان ماسکپۆشین و توانندا ههیه، ههردووکیان له ستراکتورهکانی شاتۆبیهکن، که له نێوان کاراکتەر و بینهردا دۆزینهوهی دهرهینه رهکهکی کارێکی ئاسان نییه.. ههچ ماسکیک سروشتی نییه، ئەگەر سروشتی بوو، ئەوا یهکەم شتی که دهیکات به قهولی «بارت» چه مکی ماسکێتی خۆی دته قینتیهوه.. هه موو ماسکیک زادهی سکچیکێ خه یالییه له سەری خاوهن ماسکدا.. ماسکهکان پلانی فانتازین و ساتی پۆشینان ساتی گواستنهوهی له ئاستی نهخشهوه بۆ ئاستی ماتریال.. ئیمه پۆزانه له گه ل ماسکدا پیکه له ده گزین، به جۆرێ دهرگیرین؛ که بمانه ویت ئیواره پیا سهیهک، برۆین، وەک سه فەری ناو تەم هه زار پووخسار به هه زار ماسکی جیاوازهوه خۆی به یاده وه ریماندا هه لده واسیت.. ئیستا ئیتر ماسک له سەری تیرۆریست و شۆرپشگێزایه، له سەری دز، له سەری لیژنهکانی ئیختیالات، له سەری گیراوهکان، به سەری له لاشه جیا بووهوهی رفینراوهکان، له سەری بابانویل و سەری پۆلیسی چالاکیه مه دهنیهکان.. سەری پیاوانی ناگرکوژینهوه و پیاوانی ناگر هه لگه رستین، ماسک له سەری خۆته قینه ریک له غه زه، له سەری کچیکێ بهر مارکیکتیکی شکاو له لهندهن، له سەری گیراویکی ترسناکی (١٢٠) سال له وه وپیشی ئوسترالیای، له سەری دوو پیاوی قه به و عبوسی ئەملاولای تۆجەلان دابه.. سه رنج بده و بینه؛ ماسک به سەری کتوه نییه..؟ ماسکپۆشهکان بۆ ئەوکاره یان دوو پاساویان ههیه؛ بهلام ههردووکیان له وه راناکن، که ده یانه ویت شپوه یان بگۆرن و پارزی نین به قۆمه راسته قینه کهکی خۆیان.. ماسکه دیزینه ئاینیهکان لای ژاپۆنی و چینیهکان ئەگەر جارێ بۆ رهزایهتی خاوهندهکان پۆشرابیت، ئەوه دوجار نا په زایهتی بووه له و سیمای واقیعییه ی هه مان خاوهندن به بری بهندهکانی دوروییهتی، واته بهنده له سرووتیکی ئاینیهی دهیه ویت به په زدانی خۆی بلێت؛ من خۆش نووم که به م سیمای هه لبژاره دهیه مه وه دیمه حزوروت.. ئەو له یه ککاتدا به و دێره ی

مەمک، دەسکاریکردنی لوت، لابردنی پەلەو خالی سەر پوو، هەر دەسکەوتی پزیشکی جوانکاری نوێ نییه، بەلکو بەر ئەنجامی دەیان سەده له تێپامانی ئینسانه له خۆی.. له و عەیب و عارانه ی لامان وابوو ماکی جیاوازه بوونمانه و ئیستا دوا ی ئەو هه زاران ساله، وا ده زانین که جوانی جیاوازی نییه، جوانی ئەوهیه له یهک بچین..! مرۆفی مۆدێرن به شپوهیهکی ئیجگار سه یرو ئاره زوومه ندانه پێوه رهکان تیکه ل ده کات، ئەو له گه ل جوانیه ش هه ر وایگر دووه، ئیستا راهاتوه کۆلیکتیفا نه، بخوات و بنوێ و بژی و بریاریدات؛ جوانی ئەوهیه چه وار ملیار ژن قاچیان باریک و پووخساریان درێژو قویاو و ئیسقانی بی..!

من بۆخۆم که ئیواران به شه قامه جوان و پا کهکانی شاری «مۆنتانا» دا له باکووری بولگار پیاسه م ده کرد، سه رم له و هه موو لیکچوونه ی کچه کانیان ده سوورما؛ له وێ شه رمه کچ بیت و قژت زه رد نه بێت، لوت قنچ، ده م چکۆلانه و چاوت باده می و یه ک گواره به به رزایی گونچه کی چه پته وه نه بێت.. من ئەو ئیوارانه، ئەو نوکته کورده نه یی خۆمان بیرده هاته وه؛ ئەگەر پیاو ماچیک به کچیکیان قه رداربیت، له ناو ئەو هه موو مرۆفه لیکچووه ی ئەم شارانه دا، چۆنچۆنی ساحیبی قه رزی خۆی بدۆزیته وه..؟

نه شته رگه ربیه کانی جوانکاری، هه لگرتنی ماسکیکی نوێیه به خۆمانه وه، ماسکیک که جارێ نامانه ویت دایه نین، ماسکیک کاتیکی درێژتر له سه رماندا ده بێت، به لام ئەمه دوا ماسک نییه، ره نگه له (٥٠) سالی داها توودا بیرمان بۆ ئەوه بچیت که لوتی بچووک ناشیرینه و لوتی قه به و زل، ببیت به لوتی هه لبژاره د و دلخازمان..! ئەوکات ده بێت ده موچاومان به یه نه وه بهر نه شته ر و گۆرناکرییه کی نوێ له ماسکه کهکی سه رماندا بکه ین.. ماسک ئاوا ئیش له سه ر ئینسان ده کات؛ له جیاتی ئەوه ی دنیا له گه ل خۆی رابینیت، خۆی له گه ل دنیا رادینیت، ئەمه ش پشکیکی ده سه رداربوونی خوه بۆ ئەوانی تر.. ئەوانیک که (٥٠) سال له وه وپیش سارته ر وتبووی «دۆزه خن!».. ئەوانیک که تۆیان وه ک خۆت ناوێ، تۆیان ده وێ وه ک ئەوه ی خۆیان ده یانه وێ.. من له زومره ی ئەوانه نیم که پێیان وایه مرۆف هه میشه شتیکی هه یه ده یه ویت بیلن، به پێچه وانه وه ها ورا له گه ل «ئهندری مالرۆ»، من وا سه بری ئینسان ده کم که هه میشه ده یه ویت شتیکی بهشاریته وه، ماسک ته کنکیکی خێرایه بۆ شارنده وه ی ئەو شته، بۆ گۆرینی شوناسی خۆت.. ئەوه ی له ماسکدا سه رنجراکتیه؛ ئەوه چن به خۆنه گرتنه ی «چاو» وه، که ته نها به بیین پارزی نابیت و هه میشه بینه ر ئەویتر سه رگه شته ی رافه یه کی چر و قوول و قژقژ ده کات. ماسکه کان هه موویان وه ک کۆدیک خۆیان ده ناسین که کورده وه یان دتواره، که چی هه میشه ششکانی خۆیان له یه کم نیگادا گوێ لیده بێت.. ماسک چانسکی کورته له نێوان چێژ و خۆشارنده وه دا. گاه ماسک ده بێت به فریادرس؛ ئەو که مامه یه ی له هۆبه ی بوژاندنه وه ی دل، یا ژووری فریاکه وتنی خێرادا و له ناو ئەمبولانسێکدا، خانمکی مېهره بان بۆمان ده به ستیت، ئەو بیخه به ره له وه ی سیمامان ده گۆریت و خه ریکه له قۆرماندا کارده کات، تۆ به چاوی لێل و ماسکیکی سه ر ده مه وه سه سته ریک

جۆریک بيشومار خه لک وه ک خۆی ده بینم «ئوه ئه گه ر له راستیدا شتیکی به ناوی (وه ک خۆی) هه بێت..!» له سه رکارێکیان له گه ل ماسکپۆشیندا هه یه، به شپوه یه کی گشتی، مرۆف بیماره به سیمایه ک که هی خۆی نییه، که نایه ویت هی خۆی بێت.. ماسک زه حمه تی ژۆر له بری ئیمه ده کیشیت، ئەو له هه ر شتیکی تر ئاسانتر ده توانیت زمانی ئیمه بێت.. ئەه وتا بهرله وه ی خۆمان بدوین ماسکه مان وه ک ئەکۆباتیکی ده م نه وه ستاو و له به بان ئەوه نالی که هه ین، ئەوه ده لی که ده مانه ویت.. ماسک ناتوانیت بیده نگ بێت، ئەوکاتە به تۆبزی بیده نگ ده که ین، بئ ئەوه ی به خۆمان بزانی، خه ریکه له پانتۆما ییدا پۆلیکی دیکه پڕۆفه ده کات.

من ئینسانیکم ده ویت دلی دیاریت که لیده دا، به قه رز له «پلاتۆ» خۆ ئەگەر پیستی ده موچاوی خۆمان تۆش سه رنجت به م قۆتۆیه دا دکوتیه وه و خه یال دور بردوویی، بئ ئەوه ی بیرت بکه ویته وه ئیستا که ئەم دێزانه ت ده خوینده وه، کام ماسکه ت له سه ردابوو..؟!

ماسکه کان پلانر فانتازین و ساتر پۆشینان ساتر گواستنه وه یه له ئاستر نه خسه وه بۆ ئاستر ماتریال

پله یه ک له خالیقه کهکی دینیتته خوار و پله یه کیش چاوی جوانیناسی ئافرنه ره کهکی ده خاته ژۆر پرسیاره وه، ئەو ده یه ویت بلێت، مرۆف خۆی خاوه نی خۆته ی و خۆی سیمای دلخاوی خۆی هه لده بژۆرت، دوروست هه مان ئەو کاره ی ئەم قۆ خه ریکه ده یکات. نه شته رگه ربیه کانی جوانکردن، بچووک کردنه وه ی